

Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/
Journal of Travel and Hospitality Management
18(3), 2021, 496-517.
Gönderim Tarihi: 07.02.2021
Kabul Tarihi: 09.07.2021
DOI: 10.24010/soid.876074

Macera Turizminin Görsel Haritalama Tekniğiyle Bibliyometrik Analizi: Web of Science Veri Tabanı İncelemesi

Bibliometric Analysis of Adventure Tourism with Visual Mapping Technique: Web of Science Database Review

Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur Kübra AYLAN

Selçuk Üniversitesi
Turizm Fakültesi, Konya, Türkiye
E-posta: kubraceliloglu@gmail.com

Öz

Bu araştırmanın amacı, macera turizmi alanında 2000-2020 yılları arasında yayımlanan 73 makaleyi bibliyometrik açıdan inceleyerek, macera turizmi üzerine son 20 yıldaki eğilim ve trendleri tespit etmektir. Çalışmada, bibliyometrik analiz için R programının bibliyometrik kütüphanesi kullanılarak, elde edilen veriler görsel haritalama tekniğiyle resmedilmiştir. Araştırmada betimsel veri analizleri, kelime bulutu, faktör analizi, eş birliktelik, atıf, üçlü karşılaştırma, çoklu mütakabiliyet ve sosyal ağ analizleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, en fazla yayın 2017 yılında (n=14) ve Tourism Management (n=10) dergisinde yapılmıştır. Anahtar kelimelerin ve referans kaynaklarının üç gruba ayrıldığı tespit edilmiştir. Başlıkta en fazla kullanılan ülke Yeni Zelanda (n=7) olmuştur. Bentley ve Page alana önemli katkı sağlayan yazarlardandır. İlk yıllarda en fazla kaza, risk, yaralanma çalışılırken son zamanlarda sürdürülebilirlik, motivasyon, deneyim ve doğa konularına ağırlık verildiği görülmüştür. Avustralya'dan yayınlanan akademik çalışmalar en fazla atıf (n=534) alırken, Birleşik Krallık'tan yayınlanan makalelerin daha fazla (n=16) uluslararası işbirliği içinde yapıldığı görülmüştür. Bu çalışma sonuçlarının, alanın gelişim sürecine geniş bir perspektiften bakış açısı sunması ve ilerideki bilimsel çalışmalara yol haritası olması açısından araştırmacılara fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Macera Turizmi, Bibliyometrik Analiz, Görsel Haritalama Tekniği, R Programı.

Abstract

The aim of this study is to determine the trend in adventure tourism in the last 20 years by examining 73 articles published between 2000-2020 in the field of adventure tourism from a bibliometric perspective. In the study, the data obtained by using the bibliometrix library of the R program for bibliometric analysis were depicted with visual mapping technique. Descriptive data analysis, word cloud, factor analysis, co-association, citation, triple comparison, multiple reciprocity and social network analysis were applied in the study. According to the results of the research, the most publications were published in 2017 (n=14) and Tourism Management (n=10). It has been determined that keywords and reference sources are divided into three groups. The most used country in the title was New Zealand (n=7). Bentley and Page are among the authors who contributed significantly to the field. In earlier, it has been observed that while most accidents, risks and injuries were studied, today sustainability, motivation, experience and nature issues are emphasized. While academic studies published in Australia received the highest number of citations (n=534), articles published in the United Kingdom (n=16) were more frequently cited in international cooperation. It is anticipated that the results of this study will benefit researchers in terms of presenting a broad perspective on the development process of the field and as a roadmap for further scientific studies.

Key Words: Adventure Tourism, Bibliometric Analysis, Visual Mapping Technique, R Program.

Extended Summary

Purpose

In the study, it is aimed to determine the development process of the adventure tourism field in many variable axes, such as the distribution of the number of publications and citations by years, the frequency of the words and keywords in the article title, the relationship of the keywords with each other, the development process of the journals that guide the field, the distribution of the authors affected by each other and the cooperation between countries the articles published on adventure tourism in the Web of Science database.

Background

The concept of adventure tourism has become a rapidly developing type of tourism in New Zealand "in the process of accelerating the tendency to alternative tourism resources" in the 1980s. Day by day, the adventure tourism market has become one of the fastest growing sectors of the outdoor tourism market. It is stated that adventure tourism has an important effect on the development of the local economy by increasing the importance of some underdeveloped regions with outstanding natural environments.

Method

The bibliometric analysis method, one of the systematic literature review methods, was used in the study. In the study, using the bibliometrix library of the R program for bibliometric analysis, the data obtained were depicted with visual mapping technique. Within the framework of this study, first of all, researches containing the phrase adventure tourism in the title of the articles in the Web of Science database were scanned. The population of research consists of 123 books, papers, and early accepted articles published in this field between 2000 and 2020. The sample consists of 73 articles published on adventure tourism between 2000 and 2020. A data set was created by extracting various information from the relevant database for 73 articles that were the subject of the study. These; citation information (author name, year, study title, number of citations, etc.); bibliographic information; summary and keyword information; It consists of supporting information. The obtained data were loaded into the R program and analyzed by bibliometric analysis methods.

Findings

According to the results of the research, 73 articles on adventure tourism were published in 44 journals between 2000 and 2020 in the Web of Science database. It was determined that a total of 2671 references were used in these articles. The first article on adventure tourism was published in 2000 (n=1). In terms of the number of article publications, the most publications were made in 2017 (n=14), 2018 (n=13) and 2019 (n=10). Journal of Travel Medicine (2000, n=1) and Annals of Tourism Research (2001, n=1) are among the first journals to publish on this subject. With 10 articles on this subject, Tourism Management journal ranks first among the magazines contributing the most to the field. Some of the other journals contributing to the field are Annals of Tourism Research (n=4), Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management (n=4), Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism (n=4) and Journal of Travel. Medicine (n=3).

The most used keywords in adventure tourism articles are adventure tourism (n=46), tourism (n=10) and adventure (n=9), tourism motivation (n=5), nature-based tourism (n=5), accidents (n=5), risk (n=4), sustainability (n=4), river rafting (n=4). The keywords used as countries are South Africa (n=5), Africa (n=2), New Zealand (n=2) and China (n=2). According to the results of the Multiple Correspondence Analysis, the clusters of using the keywords together showed 3 dimensions. According to the analysis result of the relationship map of the words used in the article titles, it was determined that the words were grouped in 4 groups. It has been revealed that the subjects of accident, injury and risk are frequently studied in adventure tourism articles. Among other topics studied; security, activity, mountaineering, parachute, rafting, skiing, rock climbing, nature, experience motivation are included. It was determined that New Zealand, India, Switzerland, Africa, Germany, Portugal, Malaysia, Latin America and Mexico were examined as destinations in the articles.

The most citations to adventure tourism articles were made in 2006 and 2012. The most cited countries include Australia (n=534), the United Kingdom (n=306) New Zealand (n=242), Norway (n=113) and the USA (n=110). The citations used in articles published on adventure tourism are divided into 3 groups. Bentley (2001) 's "How safe is adventure tourism in New Zealand? His article named "An exploratory analysis" has become an important source in the field of adventure tourism and it has been determined that other authors have benefited from this article. Page Sj has been the writer who has published the most on adventure tourism with 10 articles.

According to the triple link analysis of the journal, country and abstracts in which the articles published on adventure tourism are published; The terms tourism, adventure, activity, industry, risk, safety, operator, tourist, customer, rafting, experience and development are frequently used in the abstracts of the articles published on this subject in the UK, while the articles are Tourism Management, Annals of Tourism Research, Journal of Outdoor Recreation. and Tourism-Research Planning and Management, Journal of Travel Medicine, Applied Ergonomics, Journal of Sustainable Tourism and Tourism Review International. According to the result of the international cooperation network, United Kingdom ranks first among the countries with the most collaborations with 16 articles. In the second place, it has been determined that Australia takes place.

Results

Research results will benefit researchers in terms of presenting a wide perspective on the development process of the field and providing a roadmap for future scientific studies. In addition, it is anticipated that it will contribute to researchers who want to make international research on this subject with the data of authors, journals and country collaborations presented in the study, to select the journal to publish their research or to collaborate.

1. Giriş

Dünyada en hızla büyüyen ve gelişen sektörlerden biri de turizm sektörüdür. İnsanların yaşam koşullarının değişmesi, turizm taleplerinde de bir takım değişikliklere yol açmıştır. Kentleşmenin getirmiş olduğu olumsuzluklardan uzaklaşmak isteyen insanlar, eğlenmek, dinlenmek, yenilenmek, yeni destinasyonları keşfetmek ve farklı aktivitelere katılmak amacıyla alternatif turizm faaliyetlerine yönelmişlerdir. Alternatif turizm çeşitleri arasında macera turizmi dünyada önemli bir niş pazarı oluşturmaktadır.

Dünyadaki birçok turist, benzersiz deneyimler yaşamak amacıyla macera seyahatine katılmaktadır. Bu doğrultuda macera turizmi, yüksek talep gören segmentlerden biri haline gelmiştir (UNWTO, 2014). Buckley (2006) macera turizmini, “*temel çekicilik unsurunun doğal kaynakların özelliğine dayandığı, heyecan verici bir açık hava etkinliği*” olarak tanımlamaktadır. Bir başka kaynağa göre macera turizmi, “*olağandışı, egzotik, uzak veya vahşi destinasyonlarda gerçekleşen bir boş zaman aktivitesi*” şeklinde tanımlanmaktadır (Çetinkaya, 2014:87). Macera turizmi turistlere, fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı olma, yeni ve benzersiz deneyimler yaşama, meydan okuma, kültürel açıdan dönüşüm yaşama imkânı sunarken (Adventure Tourism Development Index (ADTI), 2020), yerel halk açısından, gelir getirici ekonomik bir faaliyet olarak görülmektedir (Steynberg ve Grundling, 2005; McKay, 2013). Macera turistleri ise, farkındalığı yüksek, çevre ve topluluklar üzerinde olumlu bir etki bırakma çabasıdır (ADTI, 2020).

Alan yazın ışığında macera turizmi alanında; macera seyahati ve sürdürülebilir turizm (Zurick, 1992), macera seyahati pazarı (Smith ve Jenner, 1999), açık hava macera turizmi (Weber, 2001), macera psikolojisi (Swarbrooke vd., 2003), macera turizminde kaza riski (Gülcan, 2004), macera turizmi operasyonlarının güvenliği (Page, Bentley ve Walker, 2005), macera turizminin sürdürülebilirliği (Steynberg ve Grundling, 2005), macera turizmi ürünleri (Buckley, 2007), macera turizmi pazarı (Garda, 2010), macera turizminin fırsatları ve yönetim zorluğu (McKay, 2013), macera turizmi rehberinin deneyimleri (Houge Mackenzie ve Kerrb, 2013), macera turizmi pazarlaması (Guliyev ve Nuriyeva, 2017), destinasyonların macera turizminin potansiyellerine yönelik Kashmir Vadisi (Dar, 2014), Antalya-Geyikbayırı (Çetinkaya, 2014), Erzincan (Çelik Yetim ve Şen, 2016), Türkiye ve diğer ülkelerden örnekler (Tokat ve Ekinci, 2017), ve Kırıkkale (Yaprak ve Özhavzalı, 2019) konularının yoğunlukla çalışıldığı görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışma, konusu ve kullanılan yöntem bakımından diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Çalışmanın amacı, macera turizmi kavramını inceleyen çalışmaların en çok hangi yıllarda yapıldığı, yayın yapan dergilerin dağılımı, konuların yıllara göre değişimi, en fazla atif sahibi ülkelerin belirlenmesi, en çok hangi yazarın yayın yaptığını ve kullanılan referansların dağılımını ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte akademik çalışmalarını tanımlamak için kullanılan anahtar kelimelerin, makale başlıklarının, kaynakların ve ülkelerin işbirlikleri tespiti için ağ haritaları oluşturulmuştur. Çalışma, literatürdeki boşluğu doldurması ve ilerideki çalışmalara yol göstermesi açısından önem arz etmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Macera Turizmi Kavramı ve Kapsamı

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre macera kelimesi (2020), “*baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt, avantür*” olarak tanımlanırken Oxford sözlüğünde (2020), “*alışılmadık ve heyecan verici ya da cüretkar deneyim*” şeklinde tanımlanmaktadır. Macera turizmine yönelik farklı tanımlar yapılsa da (Bentley vd., 2000; Buckley, 2000; Bentley ve Page, 2001) genel anlamda, “*farklılık, heyecan arayan, tehlike ve riskten hoşlanan, şehir hayatının stres ve kirliliğinden uzaklaşmak isteyen kişilerin katıldığı bir turizm çeşidi*” olarak tanımlanmaktadır (Ewert ve Galloway, 2001:26-28). Macera turizmi, Yeni Zelanda’da 1980 yıllarında, alternatif turizm çeşitlerine olana talebin artmasıyla birlikte hızlı bir gelişme göstermiştir (Burak, 1998). Gün geçtikçe açık alan turizm pazarının en hızlı büyüyen sektörlerinden biri olmuştur (Gyimothy ve Mykletun, 2004; Williams ve Soutar, 2005; Garda, 2014; Özşahin, 2015). Bazı çalışmalarda macera turizmi; eko-turizmin bir dalı, bazı çalışmalarda da eko-turizm, macera turizminin bir dalı şeklinde belirtilmektedir (Çetinkaya, 2014).

Rekreasyon faaliyetleriyle de ilişkilendirilen çalışmalar bulunmaktadır (Buckley, 2006; Kaba, 2016).

McKay (2013) çalışmasında, Güney Afrika ülkelerinin ekonomileri için macera turizminin önemli olduğunu belirtmektedir. Bu ifadelere paralel olarak Guliyev ve Nuriyeva (2017) çalışmasında, macera seyahatlerinin çeşitli şekillerde yeni iş imkânı sağladığını ve yeni destinasyonları pazarlamak için birçok fırsat sunduğunu ifade etmiştir. Bu destinasyonlara örnek olarak, Amerika kıtasındaki Şili, Peru ve Arjantin gibi daha az gelişmiş ülkeleri göstermektedir. Destinasyonların macera turizm potansiyelini ortaya çıkartıp, yatırıma dönüştürmesi (Yaprak ve Özhavzalı, 2019) sayesinde seçkin doğal ortama sahip, az gelişmiş bazı bölgelerin önemi artarak, yerel ekonominin gelişimi üzerinde önemli bir etki yaratacağı belirtilmektedir (Garda, 2011). Gerçekten de, macera turizminin gelişmesi, özellikle macera seyahatinin yerel ekonomiyi beslediği ve aynı zamanda gelir ve istihdam sağladığı uzak topluluklarda kalkınma için muazzam fırsatlar yaratmaktadır (UNWTO, 2014).

Adventure Tourism Development Index (2020)'ine göre, etkinlik perspektifinden bakıldığında, gezginlerin macera algısının çok farklı olduğu görülmektedir. Macera seyahatinin çeşitliliğine örnek olarak; bir arkeolojik keşfe katılmak; sırt çantasıyla seyahat; kuş gözlemciliği; kamp yapmak, mağaracılık; tırmanmak; yerel halkı tanımak; doğa yürüyüşü; binicilik; kano sporu; akarsu rafting; yeni bir dil öğrenmek; oryantiring; bir araştırma gezisine veya safariye katılmak; yelken, tüplü dalış; şnorkelle yüzme; kayak ve snowboard; sörf yapmak ve rekking gösterilebilir (ATDI Report, 2020). Bazı çalışmalarda macera turizmi faaliyetleri, karada, suda ve havada olmak üzere üç sınıflandırılmaya ayrılmaktadır. *Kara ile ilgili macera turizmi faaliyetleri*: Yamaç aşağı kayak, kros kayak, helikopterli kayak, kaya tırmanışı kayakla yürüyüş, doğa yürüyüşü, rehberli buzul yürüyüşü, atla gezinti, araçlı safari, esnek ip atlayışı, makaralı ip inişi, sabit ipli iniş, kara avcılığı, dağ bisikleti ve dağcılık aktiviteleridir. *Su ile ilgili macera turizmi faaliyetleri*: Su kayağı, balık tutma, tekne paraşütü, gemiyle seyahat, yer altı rafting, tüplü ve tüpsüz dalış, jet botçuluğu, jet motosiklet, yüzey rafting, kanoculuk, rüzgar sörfü ve nehir sörfü/nehir kızıağı aktivitelerinden oluşmaktadır. *Hava ile ilgili macera turizmi faaliyetleri*: Balon seyahati, planörcülük, yelken kanat, helikopterli esnek atlayış, helikopter gezileri ve paraşütcülük şeklinde sınıflandırılmaktadır (Gülcan, 2004; Çelik Yetim ve Şen, 2016; Yaprak ve Özhavzalı, 2019). Aşağıda Tablo 1'e göre ATDI'nin ilk on listesi, macera turizmi rekabet gücü için güçlü potansiyel gösteren ülkeleri vurgulamaktadır.

Tablo 1: Macera Seyahati Potansiyeline Sahip Olan En İyi 10 Ülke

Gelişmiş Ülkelerin Sıralaması		Gelişmekte Olan Ülkelerin Sıralaması	
2020	2018	2020	2018
1.	İzlanda	Çek Cumhuriyeti	Çek Cumhuriyeti
2.	İsviçre	Şili	İsrail
3.	Yeni Zelanda	Slovak Cumhuriyeti	Estonya
4.	Almanya	Slovenya	Slovak Cumhuriyeti
5.	Norveç	İsrail	Polonya
6.	Finlandiya	Estonya	Şili
7.	İsveç	Polonya	Romanya
8.	Kanada	Bulgaristan	Bulgaristan
9.	Danimarka	Romanya	Slovenya
10.	Avustralya	Kosta Rika	Ürdün

Kaynak: ATDI, 2020

Macera seyahatlerinde turistler, aktif katılımcı olarak kendi fiziksel ve duygusal sınırlarını zorlama arzusundadır (Buckley, 2006). Turistler için macera seyahatinin temel özelliklerinin, adrenalin, heyecan ve doğal çevreye dayandığı belirtilmektedir. Olağan seyahat hizmetleri ve aktiviteleri artık çekici değilse, macera turistleri tüm duyularıyla deneyimlenebilecek aktiviteleri aramak için uzaklara seyahat edebilir ve daha akılda kalıcı anlar yaşayabilir (Guliyev ve Nuriyeva, 2017). Bu nedenle macera turizmi, turistlerin kasıtlı olarak, genellikle egzotik veya açık hava destinasyonlarında bir tür maceralı adrenalin-hücum aktivitesi aramasıyla kendisini diğer turizm türlerinden ayırmaktadır (McKay, 2013). Macera turizmi, heyecan, tehlike ve risk deneyimi olarak pazarlanır. Burada risk anlayışında yer alan potansiyel kayıp ise, yaralanma ve ölümdür (Kane, 2002). Macera turistleri, tehlikede olmadan heyecan ve korku gibi duyguları yaşamak istiyor (Cater, 2005). Onlar çeşitli seviyelerde heyecan ve hayatta kalma ile ilgili aktiviteleri içeren deneyler arayışındadır (Guliyev ve Nuriyeva, 2017).

2.2. Bibliyometrik Analiz

Bibliyometri, biblio ve metric terimlerinden oluşmaktadır. Köken olarak biblio terimi, eski Yunancada kitap anlamını taşıyan biblion teriminden; metrics terimi, ölçü bilimi anlamını taşıyan metricus teriminden meydana gelmektedir (Sengupta, 1992; Koçoğlu, 2018). Bibliyometrik analiz ise, herhangi bir alanda yaygın olarak belirli konularda, kitapları, dergileri, tezleri ve diğer yayınları değerlendirmek için sayısal analizler ve istatistiksel yöntemler kullanan bir analiz yöntemidir (Özel ve Kozak, 2012; Nebioğlu, 2019). Bibliyometrik analiz çok farklı değişkenleri ölçmeye yardımcı olmaktadır. Bu analiz yöntemi sayesinde, bir konudaki en verimli araştırmacılar ve bu araştırmacılar arasında yer alan etkileşimin kapsamı tespit edilebilir. Ülkeler içinde, organizasyonlar arasında veya okullar içinde kıyaslamalar yapılabilir (Al, 2008). Alandaki en üretken yazarları, kurumları, ülkeleri ve dergileri, zaman içinde bilimsel üretim oranlarını ortaya çıkarabilir (Kuruthan ve Orhan, 2018). Kendisinden sonra gelen çalışmalarını nasıl etkilediğini ve atif analizlerini yapmak için de kullanılabilir (McBurney ve Novak, 2002). Bibliyometrik analiz üzerine çalışan araştırmacılar dört grupta ele alınabilir. Bunlar; atif analizi yapanlar; ortak atif (co-citation) analizi yapanlar; bireylerin, üniversitelerin veya ülkelerin verimliliği üzerine inceleme yapanlar; kitap, makale vb. eserler ile bağlantılı araştırmalar yapan araştırmacılarıdır (Koehler, 2001).

Bibliyometrik analiz, birçok bilim alanında yaygın olarak kullanılan bir analiz yöntemidir. Pazarlama (Öztürk, 2020), yönetim (Aykanat ve Yıldız, 2016; Çevik Ünlü ve Alp, 2019), sağlık (Yılmaz vd., 2017; Yalnız Dilcen ve Kantek, 2020), sanat (Polat vd., 2013; Aksaray, 2019), tasavvuf (Şeref ve Karagöz, 2019) gibi birçok alanda bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Turizm alanında da bu yöntem ile birçok araştırma yapılmıştır. Bunlardan bazıları; turizm pazarlaması (Özel ve Kozak, 2012), turist rehberliği (Şahin ve Acun, 2015), kültürel miras (Toksöz Kılıç ve Birdir, 2016), turizm alanında yazılan lisansüstü tezler (Tayfun vd., 2016), helal turizm (Olçay vd., 2017), ekoturizm (Gökkaya vd., 2017), turizmde sosyal medya (Koroğlu vd., 2017), sağlık turizmi (Güneren Özdemir ve Canik, 2018), uzay turizmi (Kiper ve Batman, 2018), turizmde kurumsal sosyal sorumluluk (Boğan vd., 2018), kış turizmi (Yağcı vd., 2018), turizmde liderlik (Çelik, 2019), turizm ve suç ilişkisi (Alp ve Çevik Ünlü, 2019), turizm ve yiyecek tüketimi (Nebioğlu, 2019), gastronomi (Sandıkçı ve Mutlu, 2019) ve turizm ve şikayet (Ergün ve Kalıpçı, 2020) konuları üzerinedir. Macera turizmi konusunda bibliyometrik analiz yöntemi ile yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

3. Araştırma Yöntemi

Çalışmada, Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yayınlanmış olan makalelerin; yıllara göre yayın ve atıf sayılarının dağılımı, makale başlığında geçen kelimelerin ve anahtar kelimelerin sıklığı, anahtar kelimelerin birbirleriyle ilişkileri, alana yön veren dergilerin gelişimi süreci, bu konuda birbirinden etkilenen yazarların dağılımı ve ülkeler arası işbirliği gibi birçok değişken ekseninde macera turizmi alanının gelişim sürecinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, sistematik yazın tarama yöntemlerinden biri olan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, “bilimsel amaçlı belgelerin ya da yayınların yazar sayısı, konu, yayın bilgisi, yayımlandığı dergi gibi belirli özelliklerinin niceliksel olarak analiz edilmesi” olarak tanımlanmaktadır (Polat, Saraçoğlu ve Duman, 2019:47). Bibliyometrik analiz, akademik literatürdeki bildiri, makale veya kitap gibi yazılı yayınları istatistiksel anlamda analiz ederek, bilimsel yayınların etkinliğini görebilme imkanı sağlamaktadır (Martinez vd., 2015). Araştırmada bibliyometrik analiz ve görsel haritalama tekniği için R programının bibliyometrik kütüphanesi kullanılmıştır. R programlama dili, hesaplama işlemleri ve grafikler için hazırlanmış bir yazılım ortamıdır. Son yıllarda özellikle veriyi anlamlandırarak bilgiye ulaşmak adına kullanılan analitik yöntemler içinde sıklıkla kullanılan bir yazılım haline gelmiştir (Savaş ve Topaloğlu, 2018).

Bu çalışma çerçevesinde öncelikle Web of Science veri tabanında bulunan makalelerin başlığında, adventure tourism ifadesini içeren araştırmalar taratılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2000 ve 2020 yılları arasında bu alanda yayınlanan 123 tane kitap, bildiri, erken kabul edilen makale oluşturmaktadır. Örnekleme ise, 2000 ve 2020 yılları arasında macera turizmi konusunda yayınlanan 73 tane makaleden meydana gelmektedir. Araştırmaya konu olmuş, 73 makale için ilgili veri tabanında yer alan çeşitli bilgiler çekilerek veri seti oluşturulmuştur. Bunlar; *alıntı bilgileri* (yazar adı, yılı, çalışma başlığı, alıntı sayısı vb.); *bibliyografik bilgiler*; *özet ve anahtar kelime bilgileri*; *destekleyen bilgilerden* oluşmaktadır. Elde edilen veriler R programına yüklenmiş ve bibliyometrik analiz yöntemleriyle incelenmiştir. Çalışmada, macera turizminin görsel haritalama tekniğiyle bibliyometrik analizi: web of science veri tabanı incelemesini yapmak amacıyla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yayınlanmış makalelerin yıllara göre yayın ve atıf sayılarının dağılımı nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda en çok yayın yapan dergilerin dağılımı nedir? Alana en çok katkı sağlayan dergilerin bu konudaki yayın sıklığı nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi alanında yayınlanan makalelerde kullanılan anahtar kelimelerin dağılımı ve anahtar kelimelerin birbirleriyle ilişkisi nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi alanında yayınlanan makalelerin başlıklarında geçen kelimelerin sıklığı ve bu kelimelerin birbirleriyle ilişkisi nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi alanında yıllara göre konu trendleri nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi alanında yayınlanan makalelerin dergi, ülke ve özetinde geçen terimlerin üçlü olarak birbirleriyle ilişkileri nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerde en çok atıf yapılan ülkelerin dağılımı nasıldır?

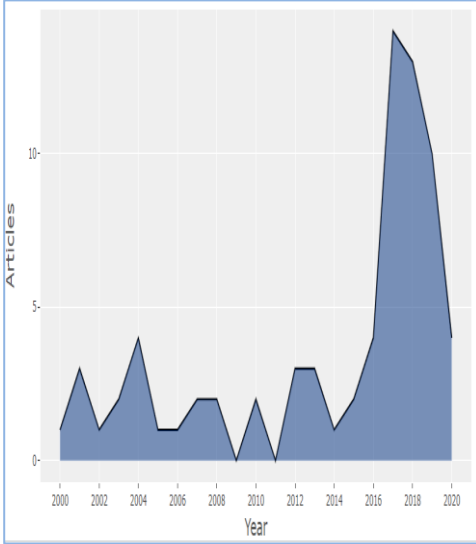
- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerde kullanılan kaynakların birbirleriyle ilişkisi nasıldır?
- Yazarların macera turizmi konusunda Web of Science veri tabanında yapmış oldukları yayınların zaman aralığı nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yazarların birbirleriyle etkileşim/etkilenme durumu nasıldır?
- Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda yazarların uluslararası işbirliği nasıldır?

Elde edilen verilere, betimsel veri analizleri, kelime bulutu, eş birliktelik (co-occurrence) analizleri, üçlü alan analizi, çoklu mütekabiliyet analizi, birlikte atıf (co-citation) analizleri uygulanmıştır.

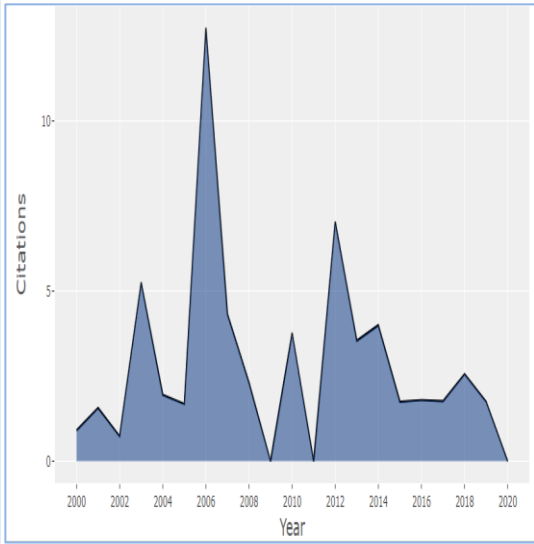
4. Bulgular

Web of Science macera turizmi konusunda, 2000-2020 yılları arasında 44 dergide 73 makale yayınlanmış toplamda 2671 referans kullanılmıştır. Ortalama yıllık 7 makale yayınlanmıştır. Belge başına ortalama alıntı sayısı 20'dir. Elde edilen bu verilerin R programı ile yapılan analiz bulgularına aşağıda yer verilmiştir.

Grafik 1:Yıllara Göre Makale Dağılımı

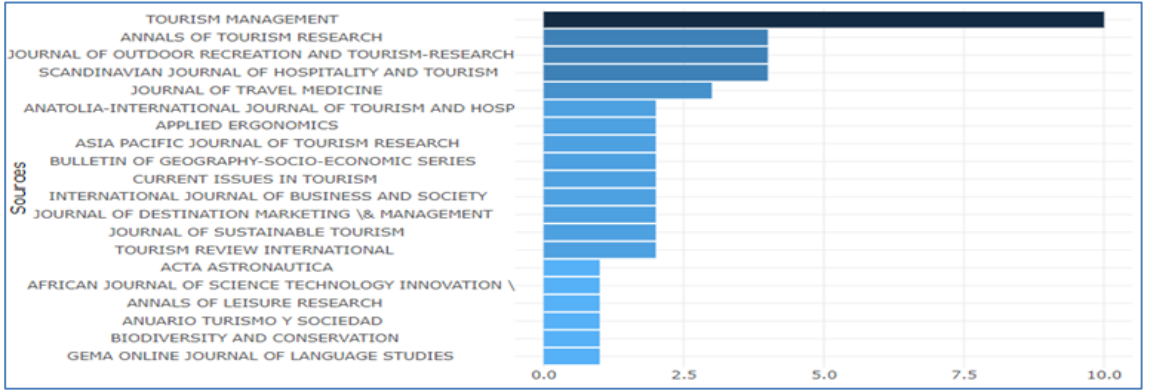

Grafik 2:Yıllara Göre Atıf Dağılımı

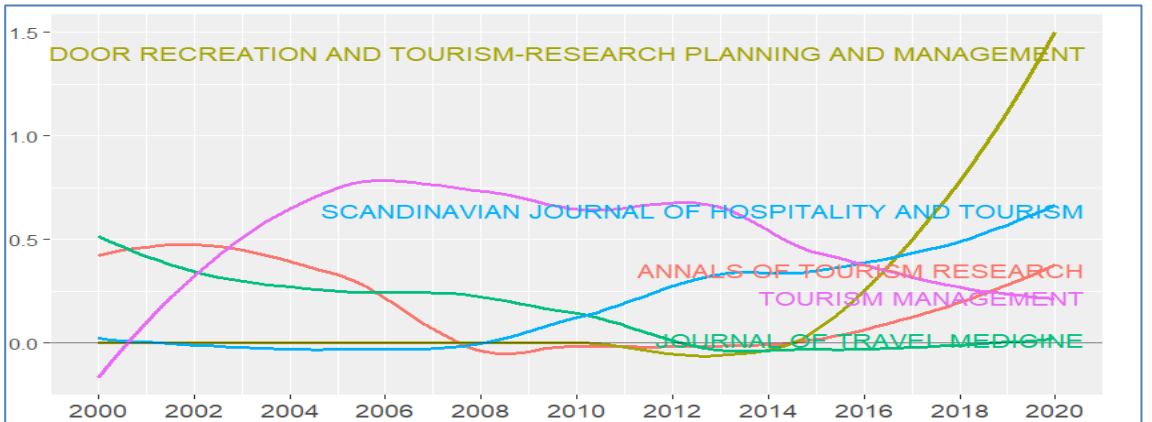

Grafik 1'de macera turizmi konusunda yapılan makalelerin yıllara göre dağılımı verilmiştir. Çalışma konusu olarak 2000 yılında yükselen bir değere sahipken, 2002 yılında düşüşe geçmiştir. 2016 yılına kadar inişli çıkışlı dalgalı bir yapıya sahipken, 2016 yılından 2019 yılına kadar artan bir oranda çalışma yapıldığı görülmektedir. Yıllara göre yapılan yayın sayıları; 2000, 2005, 2006 ve 2014 yıllarında 1'er tane; 2003, 2007, 2008, 2010 ve 2015 yıllarında 2'şer tane; 2001, 2004, 2012 ve 2013 yıllarında 3'er tane; 2004, 2016 ve 2020 yıllarında 4'er tane şeklindedir. Macera turizmi konusunda sırasıyla en fazla makale, 2017 yılında 14 tane, 2018 yılında 13 tane ve 2019 yılında 10 tane yayınlanmıştır. Grafik 2'de ise, macera turizmi konusunda yıllara göre yapılan atıf dağılımı yer almaktadır. 2006 yılından sonra en fazla atıfın 2012 yılında yapıldığı görülmektedir.

Grafik 3: Macera Turizmi Konusunda En Çok Yayın Yapan Dergilerin Dağılımı

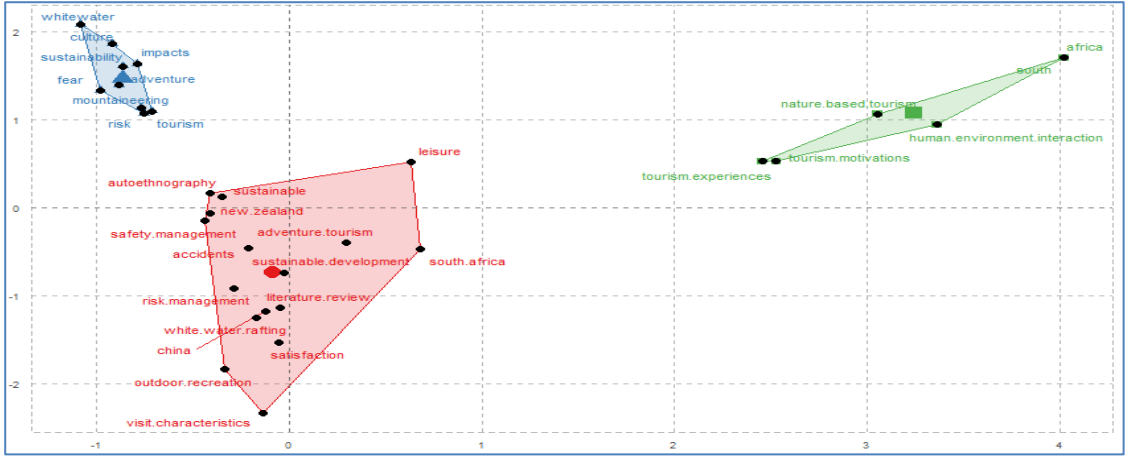
Grafik 3'te macera turizmi konusunda makale yayınlanan dergilerin dağılımı verilmiştir. Tourism Management dergisinde 10 tane; Annals of Tourism Research, Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management, Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism dergilerinde 4'er tane; Journal of Travel Medicine dergisinde 3 tane, Anatolia-International Journal of Tourism and Hospitality Research, Applied Ergonomics, Asia Pacific Journal of Tourism Research, Bulletin of Geography-Socio-Economic Series, Current Issues in Tourism, International Journal of Business and Society, Journal of Destination Marketing & Management, Journal of Sustainable Tourism, Tourism Review International dergilerinde 2'şer tane, African Journal of Science Technology Innovation & Development, Annals of Leisure Research, Biodiversity and Conservation, Gema Online Journal of Language Studies dergilerinde ise 1'er tane makale yayınlanmıştır.

Grafik 4: Macera Turizmi Alanına Yön Veren Dergilerin Dağılımı

Grafik 4'te macera turizmi alanına yön veren ilk 5 derginin bu konudaki yayınlarının gelişim süreci gösterilmektedir. Bunlar; Tourism Management, Annals of Tourism Research, Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management, Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism ve Journal of Travel Medicine dergisidir. Tourism Management dergisi (n=10), 2003, 2005, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014 yıllarında bu konuda makale yayınlamıştır (n=1). Macera turizmi konusunda derginin, 2003 yılından 2015 yılına kadar (2004, 2009 ve 2011 yıllara hariç) her yıl 1 makale yayınlarken, 2015 yılından 2019 yılına kadar hiç

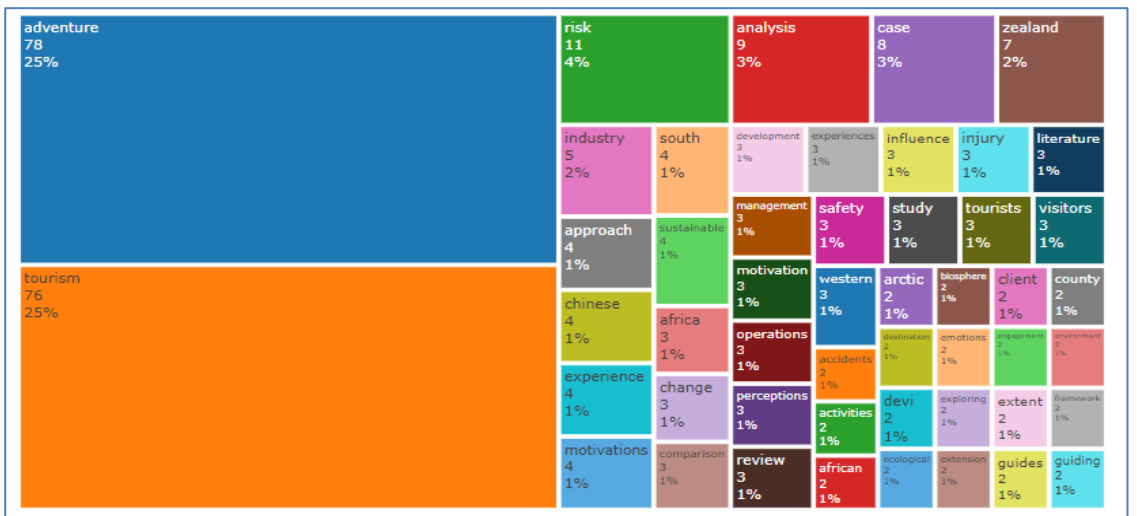

Grafik 5: Macera Turizmi Makalelerinde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Çoklu Mütetekabiliyet Analizi

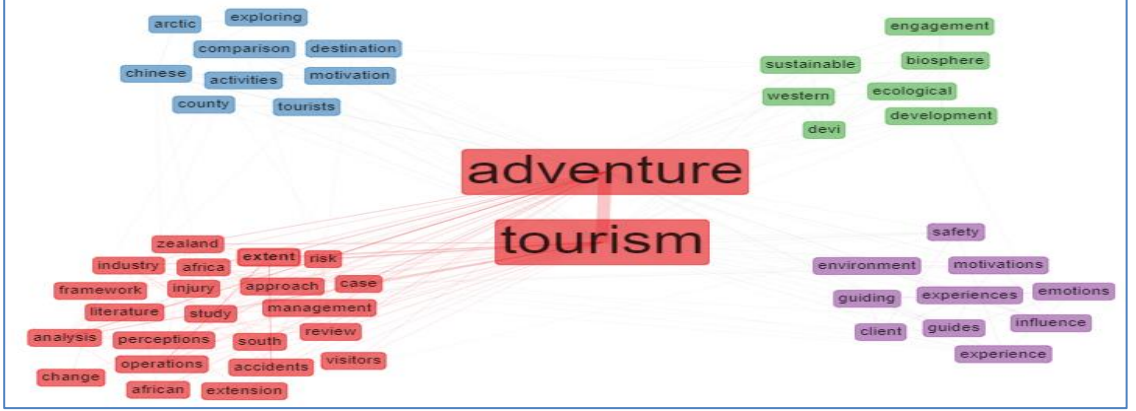
Macera turizmi makalelerinde kullanılan anahtar kelimeler, kelimelerin sıklıklarına göre birbirleriyle ilişki örüntülerini ortaya çıkarmak amacıyla çoklu mütetekabiliyet analizine (Multiple Correspondence Analysis) tabi tutulmuştur. Anahtar kelimelerin 3 boyutlu bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir (Grafik 5). Analiz sonucuna göre 1. Faktörde (yeşil); turizm deneyimi, turizm motivasyonu, doğa temelli turizm, insan-çevre etkileşimi ve Güney Afrika anahtar kelimelerinin birbirleriyle ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir. 2. Faktörde (mavi); akarsu, korku, risk, dağcılık, macera, kültür, sürdürülebilirlik ve turizm anahtar kelimelerinin de birbirleriyle ilişkili oldukları ortaya çıkmıştır. 3. Faktörde (kırmızı) ise, macera turizmi, kaza, risk yönetimi, güvenlik yönetimi, akarsu raftingi, boş zaman, açık alan rekreasyonu, sürdürülebilirlik, memnuniyet, ziyaretçi özellikleri, Çin, Güney Afrika ve Yeni Zelanda anahtar kelimelerinin de birbirleriyle ilişki içerisinde olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Macera Turizmi Makalelerinin Başlıklarında Geçen Kelimelerin Sıklığı

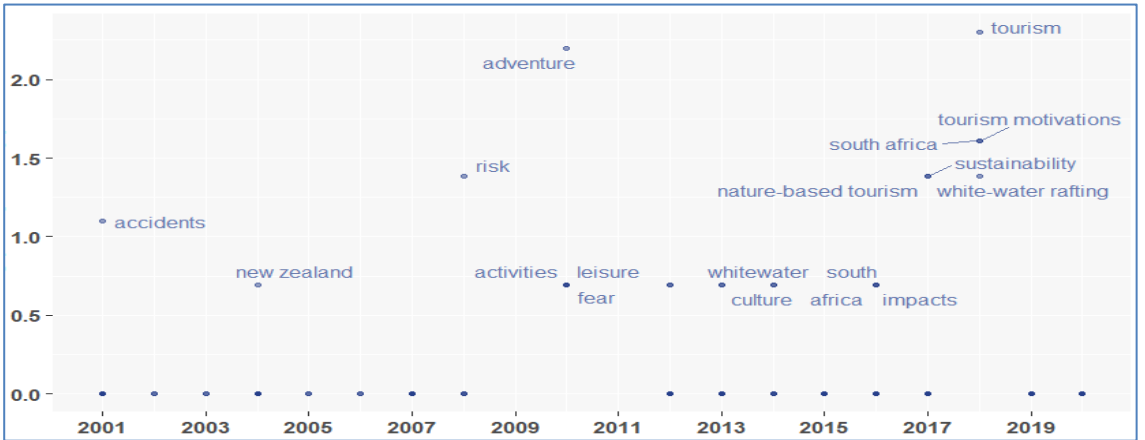
Şekil 2' de macera turizmi makalelerinin başlıklarında geçen kelimelerin dağılımı verilmiştir. Şekil 3'te de görüldüğü üzere en fazla macera terimi (n=78) daha sonra turizm (n=76) ve risk (n=11) terimleri kullanılmıştır. Ayrıca Yeni Zelanda (n=7); Çin, motivasyon, deneyim, sürdürülebilirlik (4'er); Afrika, gelişim, yararlanma, güvenlik, turist, ziyaret (3'er); kazalar, biyosfer, destinasyon, rehberlik, ekolojik, çevre ve duygular (2'şer) terimlerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 3: Macera Turizmi Makalelerinin Başlıklarında Kullanılan Kelimelerin İlişki Haritası

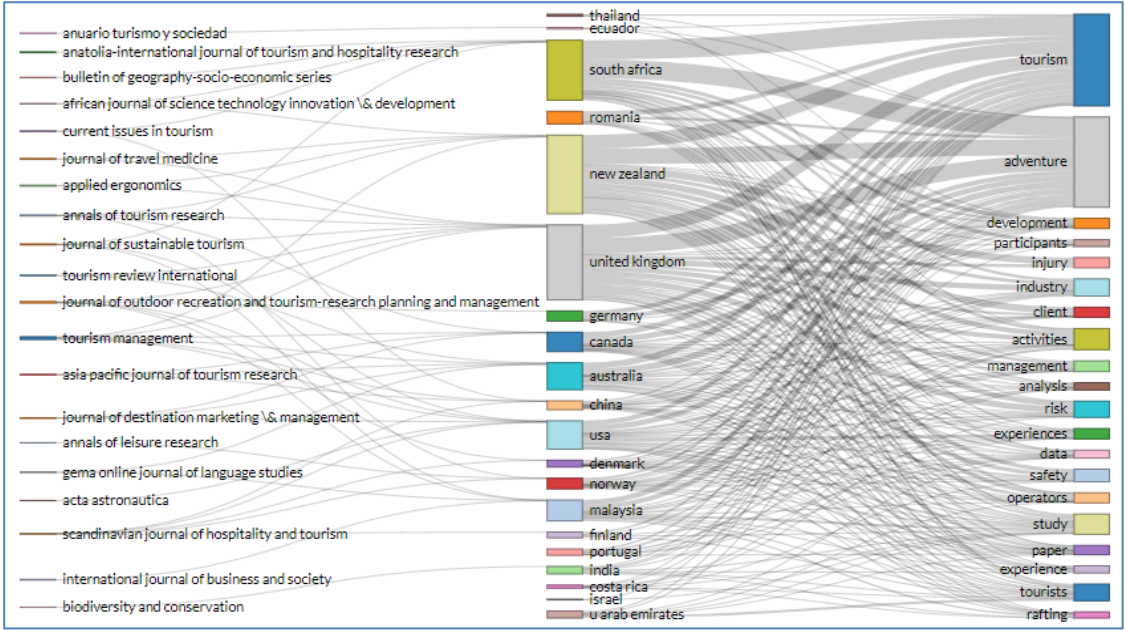
Macera turizmi alanında yayınlanan makalelerin başlıklarında kullanılan kelimelerin 4 grupta toplandığı görülmektedir (Şekil 3). İlişki haritasına göre ilk grupta (mavi), macera ve turizm terimleriyle birlikte, keşif, destinasyon, aktivite, ülke, Çin ve motivasyon terimlerinin sıklıkla birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir. İkinci grupta (yeşil), macera, turizm, sürdürülebilirlik, ekoloji, kalkınma ve biyosfer terimlerinin birbirleriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Üçüncü grupta (kırmızı), macera, turizm, ziyaretçi, kaza, risk, operatör, Güney, Afrika ve Zelanda terimlerinin birlikte kullanıldığı ve son olarak dördüncü grupta da, macera, turizm, güvenlik, rehber, deneyim, duygu, çevre ve müşteri terimlerinin birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 6: Macera Turizmi Alanında Yayınlanan Makalelerin Yıllara Göre Konu Trendleri

Grafik 6'da macera turizmi alanında yayınlanan makale konularının yıllara göre dağılımı verilmiştir. Bu grafikte yazarların, sol tarafta görülen konular üzerine artık çalışmadığı, sağ tarafta ve üste doğru belirtilen konulara yöneldikleri gösterilmektedir. Konuların yıllara göre dağılımı ve yayın sayıları; **2001 yılında**, kaza (n=4), misafir yaralanmaları (n=1), dağ ve marine rekreasyonu (n=1), güvenlik (n=1), turist zindeliği (n=1); **2002 yılında**, yaralanma (n=1), kurtarma (n=1), gönüllü aktivite (n=1); **2003 yılında**, yaralanma (n=1), **2004 yılında**, Yeni Zelanda (n=2), ekoturizm (n=1), oyun (n=1); **2005 yılında**, aktivite (n=1), İskoçya (n=1); **2007 yılında**, yaralanma (n=3), yetenek (n=1), fiyat (n=1), ürün (n=1); **2008 yılında**, risk (n=4), yaralanma (n=1), macera turizmi güvenliği (n=1), macera seyahati (n=1); **2010 yılında**, macera (n=9), korku (n=2), boş zaman (n=2), dağcılık (n=2), duygular (n=1), paraşüt (n=1), kamu güvenliği (n=1), kaya tırmanışı (n=1); **2012 yılında**, risk yönetimi (n=2), güvenlik yönetimi (n=2), sürdürülebilir gelişim (n=2), biyosfer rezervi (n=1), pazarlama (n=1), Hindistan (n=1), katılım (n=1), zirve (n=1), paydaş rolleri (n=1), İsveç (n=1), İsviçre (n=1), heyecan (n=1); 2013 yılında açık havada rekreasyonu (n=2), macera deneyimi (n=1), macera rehberi (n=1), duygusal deneyimler (n=1), uzay turizmi (n=1), stres ve duygular (n=1), turizm yönetimi (n=1); **2014 yılında**, kültür (n=2), ekonomi (n=1), rafting (n=1); **2015 yılında**, kayak (n=1), çocuklar (n=1), rehber rolü (n=1), dağ bisikleti (n=1), doğa temelli macera turizmi (n=1), değer yaratma (n=1), mutluluk (n=1); **2016 yılında**, Afrika (n=2), eğitim (n=2), Almanya (n=1), risk algısı (n=1), trekking (n=1); **2017 yılında**, macera turizmi (n=46), doğa temelli turizm (n=4), sürdürülebilirlik (n=4), maliyet (n=1), Amazon (n=1), otantiklik (n=1), müşteri deneyimi kalitesi (n=1), müşteri memnuniyeti (n=1), iklim değişikliği (n=1), ekolojik dinamik (n=1), çevresel etkiler (n=1), etik (n=1), Y kuşağı (n=1), yürüyüş (n=1), eğitmen (n=1), yönetim perspektifi (n=1), doğa turizmi (n=1), planlama (n=1), Portekiz (n=1), kaynak kalitesi (n=1), kaya tırmanışı (n=1), mekânsal dağılım (n=1), hava durumu (n=1); **2018 yılında**, turizm (n=10), Güney Afrika (n=5), turizm motivasyonları (n=5), akarsu rafting (n=4), insan-çevre etkileşimi (n=3); **2019 yılında**, macera (n=1), hava (n=1), risk yönetimi (n=1), toplum (n=1), yeterlilik (n=1), tüketici davranışı (n=1), etkinlik (n=1), aile kararları (n=1), insan-doğa ilişkileri (n=1), yenilik (n=1), katılım (n=1), yaşam döngüsü (n=1), Malezya (n=1), ruh sağlığı (n=1), motivasyon (n=1), operasyon risk yönetimi (n=1), açık alan rekreasyonu (n=1), kişilik (n=1), siyasi ekoloji (n=1), risk algısı (n=1), sosyo-demografik (n=1), özel ilgi (n=1), paydaş (n=1), sürdürülebilir turizm (n=1), ziyaretçi profili (n=1), ziyaretçi güvenliği (n=1), sağlık (n=1), akarsu rafting (n=1), endişe (n=1); **2020 yılında**, cinsiyet (n=1), küreselleşme (n=1), hamilelik (n=1), hareket (n=1), sınır (n=1), Latin Amerika (n=1), Grönland (n=1) ve Meksika (n=1) şeklindedir.

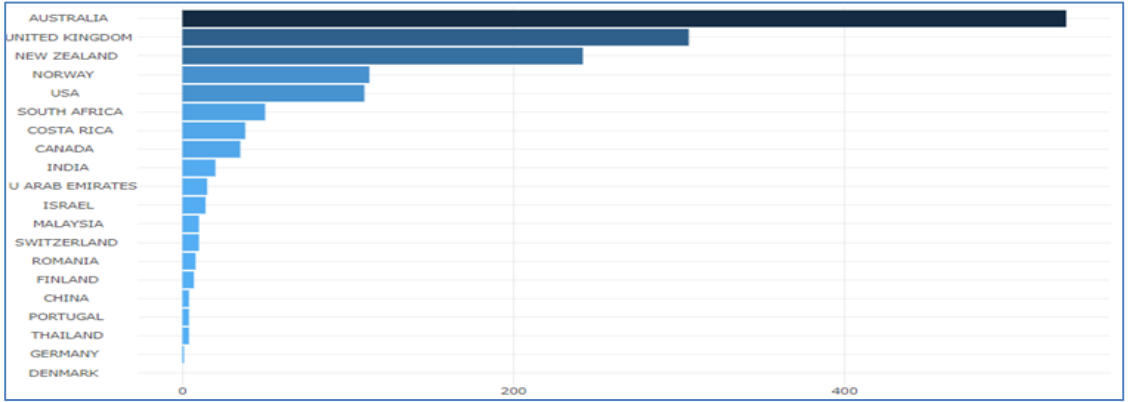
Grafik 7: Macera Turizmi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Dergi, Ülke ve Özete Ait Üç Alan Grafiği

Grafik 7'de macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerin dergi, ülke ve özete ait üçlü bağlantı analiz sonucu gösterilmektedir. Bu grafikte sol tarafta dergiler, ortada ülkeler ve sağ tarafta özetle yer alan kelimeler yer almaktadır. Analiz sonucuna göre; **İngiltere'de**, macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerin özetlerinde; turizm, macera, aktivite, endüstri, risk, güvenlik, yönetim, operatör, turist, müşteri, rafting, deneyim, katılım ve kalkınma terimleri sıklıkla kullanılmıştır. Bu anahtar kelimelerin geçtiği makaleler ise, Tourism Management, Annals of Tourism Research, Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management, Journal of Travel Medicine, Applied Ergonomics, Journal of Sustainable Tourism ve Tourism Review International dergilerinde yayınlamıştır. **Yeni Zelanda'da**, yayınlanan makale özetlerinde en fazla macera, turizm, yaralanma, endüstri, müşteri, aktivite, yönetim, risk, güvenlik ve operatör terimleri geçmektedir. Bu makalelerin yayımlandığı dergiler ise, African Journal of Science Technology Innovation & Development, Journal of Travel Medicine, Applied Ergonomics, Tourism Management ve Annals of Tourism Research dergileridir. **Güney Afrika'da**, turizm, macera, kalkınma, endüstri, aktivite ve turist terimleri macera turizmi makalelerinin özetlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu makaleler, Anatolia-International Journal of Tourism and Hospitality Research, Current Issues in Tourism, African Journal of Science Technology Innovation & Development, Bulletin of Geography-Socio-Economic Series ve Journal of Sustainable Tourism dergilerinde yayınlamıştır. **Malezya'da**, bu konuda yayınlanan makalelerin özetlerinde; turizm, macera, rafting, turist, deneyim, yaralanma, aktivite, operatör, yönetim terimleri yer alırken, bu makaleler Journal of Sustainable Tourism, Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management, Gema Online Journal of Language Studies ve International Journal of Business and Society dergilerinde yayınlamıştır. **Avustralya'da**, bu konuda yayınlanan makalelerin özetlerinde; turizm, macera, Çin, güvenlik, aktivite ve deneyim terimleri sıklıkla kullanılmıştır. Makaleler ise, Asia Pacific Journal of Tourism Research, Journal of Destination Marketing & Management, Journal of Hospitality & Tourism Research,

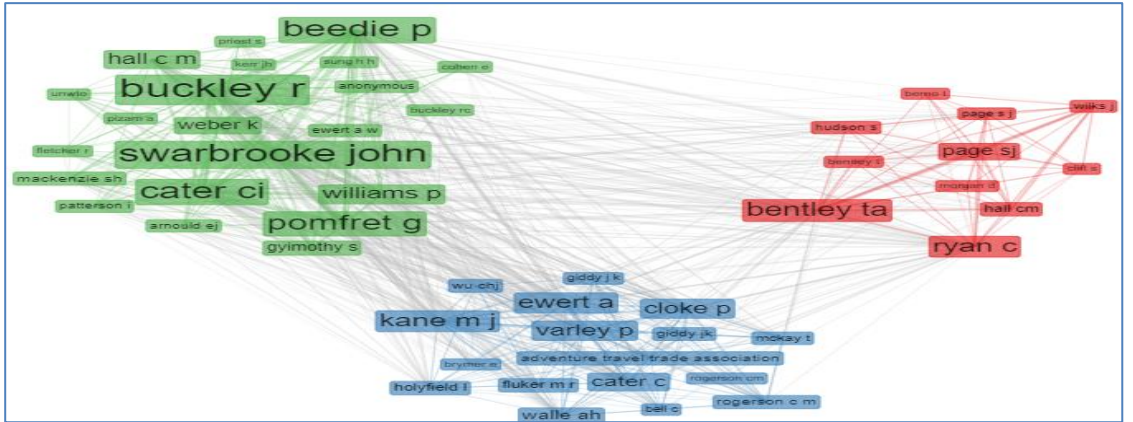
Tourism Management ve Tourism Review International dergileri tarafından yayınlandığı tespit edilmiştir.

Grafik 8: Macera Turizmi Makalelerine Atıf Yapılan Ülkelerin Dağılımı

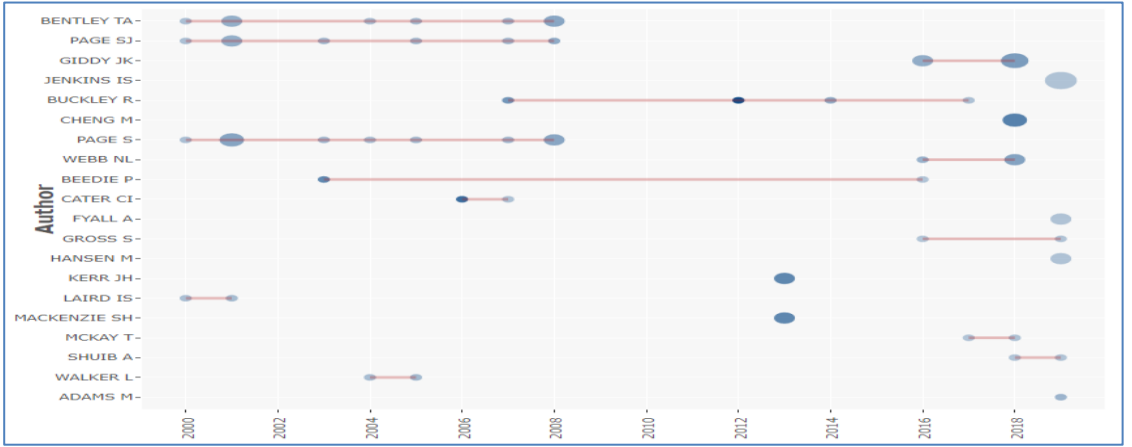
Macera turizmi makalelerinde en fazla Avustralya (n=534)'ya atıf yapıldığı görülmektedir (Grafik 8). İkinci sırada Birleşik Krallık (n=306)'ın üçüncü sırada ise, Yeni Zelanda (n=242)'nin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu makalelerde atıf yapılan diğer ülkeler; Norveç (n=113), ABD (n=110), Güney Afrika (n=50), Kosta Rika (n=38), Kanada (n=35), Hindistan (n=20), Arap Emirlikleri (n=15), İsrail (n=14), Malezya (n=10), İsviçre (n=10), Romanya (n=8), Finlandiya (n=7), Çin (n=4), Portekiz (n=4), Tayland (n=4) ve Almanya (n=1) şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 4: Macera Turizmi Konusunda Yayınlayan Makalelerde Kullanılan Atıf Ağı

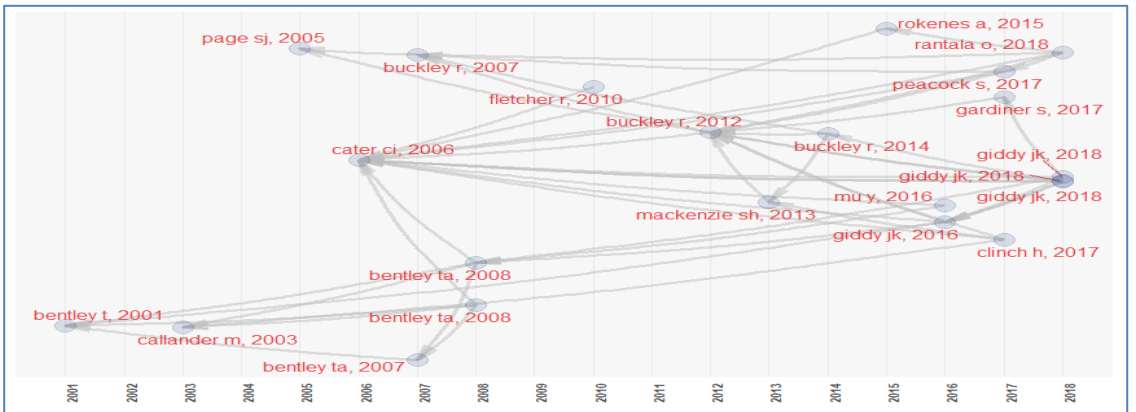
Şekil 4'te macera turizmi konusunda yayınlayan makalelerde yapılan atıfların yazarlara göre birlikte kullanımlarını gösteren atıf ağı verilmektedir. Bu konuda yayınlanan makalelerde yapılan atıfların 3 gruba ayrıldığı görülmektedir. İlk grupta Buckley R, Swarbrooke John, Beedie P, Cater Ci, Pomfret G, Williams P, Hall C'nin çalışmalarının bir arada kullanılarak atıf yapıldığı tespit edilmiştir. İkinci grupta, Bentley Ta, Ryan C ve Page S J'nin çalışmalarına bir arada atıf yapılmıştır. Üçüncü grupta ise, Kane M, Varley P, Ewert A, Cloke P ve Cater C'nin çalışmalarına birlikte atıf yapıldığı görülmektedir.

Grafik 9: Yazarların Macera Turizmi Konusunda Yapmış Oldukları Yayınların Zaman Aralığı

Grafik 9'da yazarların macera turizmi konusunda, hangi yıllarda yayın yaptığı gösterilmektedir. Grafikte gösterilen düğümlerin yoğunlaşması yayın sayısının çokluğunu ifade etmektedir. Zaman aralığı kriterine göre, Beedie P, 2003 yılında 1 makale ve 2016 yılında 1 makale yayınlarak bu konu üzerine en uzun süre duran yazar olmuştur. Bentley Ta, 2000 yılında 1 makale ile macera turizmi konusuna makale yayınlamaya başlamış olup, 2009 yılına kadar devam etmiştir. Page Sj ise, 2000-2008 yılların arasında 10 makale ile yıllar arasında macera turizmi konusunda en fazla yayın yapan yazar olmuştur.

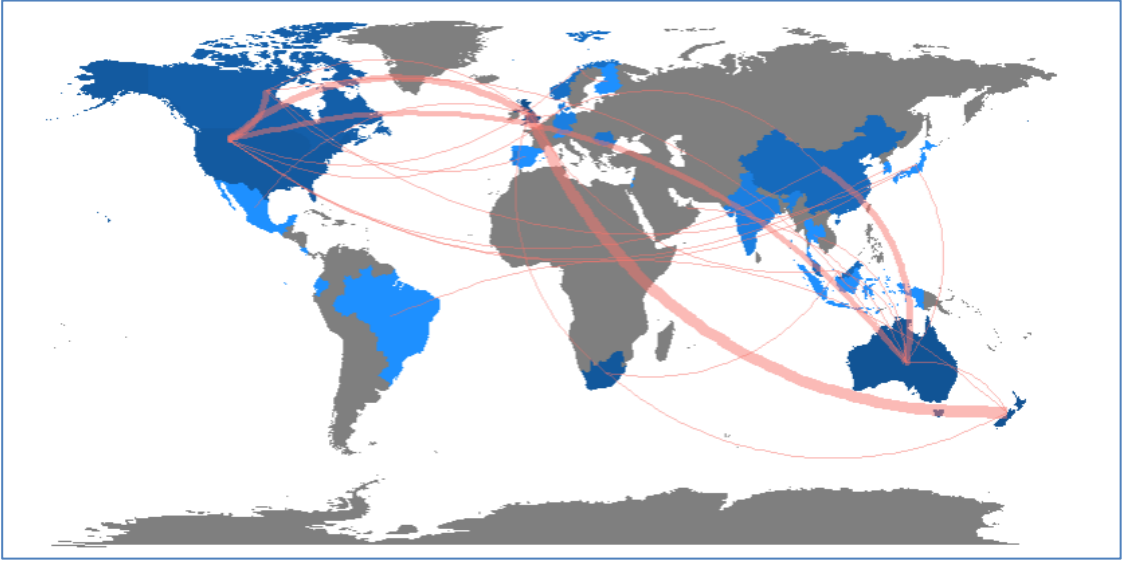
Grafik 10: Macera Turizmi Yayınlarında Yazarların Etkileşim Dağılımı

Grafik 10'da macera turizmi alanında yayınlanan makalelerde yazarların birbirleriyle etkileşimi gösterilmektedir. Analiz sonucuna göre Bentley 'in 2001 yılında yayınlamış olduğu How safe is adventure tourism in New Zealand? An exploratory analysis adlı çalışmasının bu alanda diğer yazarlar için önemli bir kaynak olduğu ve bu çalışmadan etkilendiği görülmektedir. Bir diğer esinlenen kaynak olarak Page (2005)'in Scoping the nature and extent of adventure tourism operations in Scotland: how safe are they? adlı makalesi ve Cater (2006)'nın Playing with risk? Participant perceptions of risk and management implications in adventure tourism adlı makalesi gösterilebilir.

Şekil 5: Macera Turizmi Makalelerinde Uluslararası İşbirliği Ağları

Şekil 5 macera turizmi makalelerinde uluslararası işbirliği sonuçlarını göstermektedir. Macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerin analiz sonuçlarına göre **Avustralya**; Kanada (n=1), Çin (n=3), Japonya (n=1), Malezya (n=1), Tayland (n=1), Arap Emirlikleri (n=1), ABD (n=2) ile işbirliği içerisindedir. **Kanada**; Japonya (n=1), İspanya (n=1) ve Danimarka (n=1) ile **Çin**; Danimarka (n=1) ile **Malezya**; Endonezya (n=1) ile **Yeni Zelanda**; Avustralya (n=1) ve Brezilya (n=1) ile **Norveç**; Finlandiya (n=1) ile **Güney Afrika**; Malezya (n=1) ve Yeni Zelanda (n=1) ile **Birleşik Krallık**; Kanada (n=1), Danimarka (n=1), Meksika (n=1), Malezya (n=1), Yeni Zelanda (n=9) ve ABD (n=3) ile **ABD**; Kanada (n=3), Çin (n=1), Danimarka (n=1), Japonya (n=1), Kore (n=1) ve Norveç (n=1) ile işbirliği yapmaktadır.

5. Sonuç

Çalışmada, turizm sektöründe önemli bir niş pazar olan macera turizmi alanında 20 yıldır yayınlanan makalelerin durum tespitinin yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2000-2020 yılları arasında yayınlanan makalelerin, yıllara göre yayın dağılımları, yayınlandığı dergiler, bu konuda öncü olan yazarlar, bu alanda çalışılan konuların yıllara göre değişimi, yayınlanan makalelerde yapılan uluslararası işbirlikleri ve atıf analizleri gibi birçok veri ortaya çıkarılmıştır. Çalışma macera turizmi alanında araştırma konusu ve yöntemi açısından özgünlük içermektedir.

Araştırma sonucunda göre, Web of Science veri tabanında macera turizmi konusunda, 2000-2020 yılları arasında 44 dergide 73 makale yayınlanmıştır. Macera turizmi konusunda ilk makale 2000 yılında yayınlanmıştır. Makale yayın sayısı bakımından, en fazla yayın 2017, 2018 ve 2019 yıllarında yapılmıştır. Macera turizmi makalelerine en fazla atıf, 2006 ve 2012 yıllarında yapılmıştır. En fazla atıf yapılan ülkeler, Avustralya, Birleşik Krallık Yeni Zelanda, Norveç ve ABD'dir. Bu konuda ilk yayın yapan dergiler arasında Journal of Travel Medicine ve Annals of Tourism Research dergileri yer almaktadır. Tourism Management dergisi, 10 makale yayını ile alana en fazla katkı sağlayan dergiler arasında ilk sıradadır. Macera turizmi makalelerinde sıklıkla kaza, yaralanma, risk (Bentley, Cater ve Page, 2010; Doğru vd., 2019) konularının çalışıldığı ortaya çıkarılmıştır. Çalışılan diğer konular; güvenlik,

dağcılık, paraşüt, rafting, kayak ve kaya tırmanışı gibi aktiviteleri (Ewert ve Galloway, 2001), doğa, deneyim ve motivasyon'dur. Makalelerde destinasyon olarak, Yeni Zelanda (Bentley, Page ve Macky, 2007), Hindistan, İsviçre, Afrika, Almanya, Portekiz, Malezya, Latin Amerika ve Meksika'nın incelendiği tespit edilmiştir. Macera turizmi alanında yayınlanan makalelerde yazarların birbirleri ile etkileşimini görmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, Bentley (2001)' in, How safe is adventure tourism in New Zealand? An exploratory analysis adlı makalesinin macera turizmi alanda önemli bir kaynak olduğu ve diğer yazarların bu makaleden faydalandığı tespit edilmiştir. Bu alanda yazar çalışma süreleri bakımından değerlendirildiğinde, Bentley Ta, 2000 ve 2008 yılları arasında çalışma yaptığı görülmektedir. Macera turizmi konusunda yayınlanan makalelerin dergi, ülke ve özete ait üçlü bağlantı analiz sonucu incelendiğinde; İngiltere de, bu konuda yayınlanan makalelerin özetlerinde; turizm, macera, aktivite, endüstri, risk, güvenlik, operatör, turist, müşteri, rafting, deneyim ve kalkınma terimlerinin sıklıkla kullanıldığı, makalelerin ise, Tourism Management, Annals of Tourism Research, Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management, Journal of Travel Medicine, Applied Ergonomics, Journal of Sustainable Tourism ve Tourism Review International dergilerinde yayınladığı görülmektedir.

Bu çalışma alanının gelişim sürecine yönelik geniş bir perspektif sunması ve gelecekte yapılması planlanan bilimsel çalışmalara yol haritası olması açısından araştırmacılara fayda sağlayacaktır. Ayrıca çalışmada sunulan yazar, dergi ve ülke işbirlikleri verileri ile bu konuda uluslararası kapsamda araştırma yapma, yapmış olduğu araştırmayı yayınlatacağı dergiyi bulma veya işbirliği yapmak isteyen araştırmacılara da katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Araştırmanın kısıtı olarak sadece Web of Science veri tabanında bulunan makalelerin incelenmesi gösterilebilir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında ileride yapılacak çalışmalara yönelik birtakım öneriler sunulmuştur.

- Macera turizmi alanında daha çok dağcılık, paraşüt, tırmanış, rafting gibi aktivitelerin çalışıldığı görülmüş olup kanyoning, serbest düşüş (skydiving), serbest dalış (freediving), motokros (motocross), kanatlı tulum uçuşu (wingsuit jumping) gibi aktivitelere yönelik de araştırma yapılabilir.
- İlgili alanda 2015 yılından sonra çocuk, Y kuşağı, hamileler gibi pazar bölümlerinin çalışılmıştır. Farklı pazar bölümlerine yönelik daha fazla araştırma yapılabilir.
- Macera turizmi kapsamında gastronomi alanı ile ilgili herhangi bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiş olup, bu alanda alışılmadık ve heyecan verici bir deneyim olarak farklı/egzotik yiyecek-içecek tadım deneyimleri incelenebilir.
- Scopus gibi farklı veri tabanlarında da macera turizmi konusunda yayınlanan çalışmaların bibliyometrik analizi yapılabilir.

6. Kaynakça

- Adventure Tourism Development Index (ATDI), (2020). <https://cdn-research.adventuretravel.biz/research/7832975982376892.2352352/atdi-report2020.pdf>, Erişim Tarihi: 08.10.2020.
- Aksaray, Ö. (2019). Müzik Alanında Yazılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi, Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kırkkale.
- Al, U. (2008). Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara.

- Alp, A. ve Çevik Ünlü, B. (2019). Turizm ve Suç İlişkisinin Bibliyometrik Haritalama İle İncelenmesi, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), ss. 213-228.
- Aykanat, Z. ve Yıldız, T. (2016). İşletme Yazınındaki Girişimcilik Çalışmalarının Gelişiminin Bibliyometrik Analiz ve Bilimsel Haritalama Yöntemleriyle İncelenmesi, *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, 1, ss. 96-105.
- Bentley, T., Page, S. J. ve Laird, I. S. (2000). Safety in New Zealand's Adventure Tourism Industry: The Client Accident Experience of Adventure Tourism Operators, *Journal of Travel Medicine*, 7, ss. 239-245.
- Bentley, T. A. ve Page S. J. (2001). Scoping The Extent Of Adventure Tourism Accidents, *Annals of Tourism Research*, 28, ss. 705-726.
- Bentley, T. A., Cater, C. ve Page, S. J. (2010). Adventure and Ecotourism Safety in Queensland: Operator Experiences and Practice, *Tourism Management*, 31(5), ss. 563-571.
- Bentley, T. A., Page S. J. ve Macky K. A. (2007). Adventure Tourism and Adventure Sports Injury: The New Zealand Experience, *Applied Ergonomics*, 38, ss. 791-796.
- Boğan, E., Çalışkan, C. ve Dedeoğlu, B. B. (2018). Turizm Yazınında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Türkiye'de Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi, *Turizm Akademik Dergisi*, (2), ss. 47-62.
- Buckley R. C. (2000). NEAT Trends: Current Issues in Nature, Eco and Adventure Tourism, *International Journal of Tourism Research*, 2, 437-444.
- Buckley, R. C. (2006). Adventure Tourism Research: A Guide to the Literature, *Tourism Recreation Research*, ss. 75-83.
- Buckley, R. C. (2007). Adventure Tourism Products: Price, Duration, Size, Skill, Remoteness, *Tourism Management*, 28(6), ss. 1428-1433.
- Burak, P. G. (1998). The Nature of Adventure in Soft Adventure Tourism, University of Alberta, Faculty of Physical Education and Recreation, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Alberta.
- Cater, C. I. (2005). Playing with Risk? Participant Perceptions of Risk and Management Complications in Adventure Tourism, *Tourism Management*, 27(2), ss. 317-325.
- Çelik Yetim, A. ve Şen, N. (2016). Erzincan İlinin Macera Turizmi Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim 2016) 2, ss. 1075- 1084.
- Çelik, S. (2019). Turizm Alanında Liderlik Konusu ile İlgili Hazırlanmış Tezler Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz, *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies JAVS)*, 5(4), ss. 516-527.
- Çetinkaya, G. (2014). Bir Macera Turizmi Etkinliği Olarak Kaya Tırmanış Sporunu ve Antalya Geyikbayırı'nın Potansiyeli, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 31, ss. 83-100.
- Çevik Ünlü, B. ve Alp, G. (2019). Yetenek Yönetiminin Bibliyometrik Haritalama ile İncelenmesi, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(3), ss. 176-190.
- Dar, H. (2014). Potentials and Problems of Adventure Tourism: A Study of Kashmir Valley, Abhinav International Monthly Refereed, *Journal of Research in Management & Technology*, 3(9), ss. 77-84.
- Doğru, H., Çelik, B. ve Yılmaz, B. S. (2019). Dalış Turizmi Emniyeti: Risk Faktörleri ve Çözüm Önerileri, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(3), ss. 185-197.
- Ergün, G. S. ve Kalıpcı, M. B. (2020). Turizm ve Şikâyet: Bibliyometrik Bir Analiz, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), ss. 444- 463.
- Ewert, A. ve Galloway, S. (2001). Adventure Recreation: What's New for Resource Managers, Public Policy Analysts, and Recreation Providers, *Parks&Recreation*, 36(2).

- Garda, B. (2010). Macera Turizmi Pazarlaması: Antalya Yöresine Gelen Turistlerin Macera Turizmine Yönelik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmış Doktora Tezi*, Konya.
- Garda, B. (2011). Macera Turizmi Pazarına Genel Bir Bakış, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 14 (1-2), ss. 201-224.
- Garda, B. (2014). *Macera Turizmi Pazarlaması*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Gökkaya, S., Acar, S. ve Yıldırım, M. (2017). Ekoturizm Konusunun Lisansüstü Tezlerdeki Bibliyometrik Profili, *Karabuk University Journal of Institute of Social Sciences*, 3, ss. 122-130.
- Gülcan, B. (2004). Macera Turizminin Kapsamı ve Macera Turizminde Kaza Riski, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, ss. 18-38.
- Güneren Özdemir, E. ve Canik, S. (2018). Sağlık Turizmini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Değerlendirmesi, Prof. Dr. Hasan Olalı Sempozyumu, İzmir.
- Gyimothy, S. ve Mykletun, R. J. (2004). Play in Adventure Tourism: The case of Arctic Trekking, *Annals of Tourism Research*, 31(4), ss. 855-878.
- Houge Mackenzie, A. ve Kerr, H. J. (2013). Stress and Emotions at Work: An Adventure Tourism Guide's Experiences, *Tourism Management*, 36, ss. 3-14.
- Kaba, İ. C. (2016). Türkiye'de Ticari Rekreasyon Faaliyeti Olarak Macera Turizminin Gelişim Potansiyeli Hakkında Sektör Yöneticilerinin Algılarının Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.
- Kane, M. J. (2002). Adventure Tourism: The Freedom to Play with Reality, At the University of Otago, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, New Zealand.
- Kiper V. O. ve Batman, O. (2018). Uzay Turizminin Bibliyometrik Analizi, I. Uluslararası Turizmde Yeni Jenerasyonlar ve Trendler Kongresi, Sakarya.
- Koehler, W. (2001). Information Science as "Little Science": The Implications of a Bibliometric Analysis of the Journal of The American Society for Information Science, *Scientometrics*, 51(1), ss. 117-132.
- Koroğlu, A., Özkan, E. ve Curkan, S. C. (2017). Türkiye'de Turizmde Sosyal Medyanın Kullanımı Konulu Yayınların Bibliyometrik Profili, I. Uluslararası Demirci Sempozyumu, Manisa.
- Kuruthan, M. N. ve Oran, F. (2018). *Harita Prensiplerinin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi*, (1. Basım), ss. 7-14, Sage Yayıncılık San. Tic. ve Ltd. Şti., Ankara.
- Martinez, M. A., Cobo, M. J., Herrera, M. ve Herrera-Viedma, E. (2015). Analyzing the Scientific Evolution of Social Work Using Science Mapping, *Research on Social Work Practice*, 25(2), ss. 257-277.
- McBurney, M. K. ve Novak, P. L. (2002). What is Bibliometrics and Why Should You Care? Proceedings. IEEE International Professional Communication Conference, ss. 108-114.
- McKay, T. (2013). Adventure Tourism: Opportunities and Management Challenges, *Acta Academica*, 45(3), ss. 30-62.
- Nebioğlu, O. (2019). Turizm ve Yiyecek Tüketimi: Uluslararası Alanyazın Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(1), ss. 71-88.
- Olçay, A., Karaçil, G. ve Sürme, M. (2017). Helal Turizm Alanının Bibliyometrik Profili, I. Uluslararası Helal Turizm Kongresi, Alanya.
- Koçoğlu, Ö. F. (2018). *Endüstri 4.0 Konusu Üzerine R Programlama Dili İle Bibliyometrik Analiz*, Editör: Başal, H.A., Kerimak Öner, M.N., Ulutürk, Y. (1. Basım), ss. 219 -248, Berikan Elektronik Basım Yayın.
- Özel Ç. H. ve Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanındaki Makalelerin Bibliyometrik Profili (2000-2011), VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi.

- Özşahin, E. (2015). Hatay İlinde Macera Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(2), ss. 749-772.
- Öztürk, R. (2020). Niş Pazarlama Yaklaşımının Bibliyometrik Analiz ile İncelenmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(3), ss. 2799-2810.
- Page, S. J., Bentley, T. ve Walker, L. (2005). Tourist Safety in New Zeland and Scotland, *Annals of Tourism Research*, 32(1), ss. 150-166.
- Polat, Ç., Sağlam, M. ve Sarı, T. (2013). Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisinin Bibliyometrik Analizi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 23.
- Polat, Z. A., Saraçoğlu, A. ve Duman, H. (2019). Harita Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi, *Harita Dergisi*, 161, ss. 46-56.
- Sandıkcı M. ve Mutlu, H. (2019). Gastronomi Alanında Yayınlanan makalelerin Bibliyometrik Profili (2013 2017), *Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, ss. 32-42.
- Savaş, S. ve Topaloğlu, N. (2018). R Programlama Dili ile Sosyal Medya Analizi: Örnek Olay İncelemesi, 20. Akademik Bilişim 2018 Konferansı Bildirileri-Karabük Üniversitesi.
- Sengupta, I. (1992). Bibliometrics, Informetrics, Scientometrics and Librametrics: An Overview, *Libri*, 42(2), ss. 75-98.
- Guliyev, S. M. ve Nuriyeva, K. M. (2017), Adventure Tourism Marketing: A Research On The Tourists' Behaviours Regarding To Adventure Tourism In Azerbaijan International Journal Of Business And Management Studies, 9(1), ss. 64-79.
- Smith, C. ve Jenner, P. (1999). The Adventure Travel Market in Europe, *Travel and Tourism Analyst*, 4: ss. 43-64.
- Steynberg, L. ve Grundling, J. P. (2005). Sustainability of Adventure Tourism: The Economic Highway, Sustainable Development and Planning II, (2), WIT Transactions on Ecology and the Environment, WIT Press, ss. 1419-1428.
- Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S. ve Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism: The New Frontier*, Butterworth-Heinemann, London.
- Şahin, S. ve Acun, A. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili Makaleler ve Lisansüstü Tezler, 16. Ulusal Turizm Kongresi, Çanakkale.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019). Scopus Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Değerlendirme: Mevlâna Celâleddin Rumî Üzerine Yapılan Araştırmalar, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, ss. 298-313.
- Tayfun, A., Küçükergin, F. N., Aysen, E., Eren, A. ve Özekici, Y. K. (2016). Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1(1), ss. 50-69.
- Tokat, F. ve Ekinci, E. (2017). Macera Turizmi Potansiyeli: Türkiye ve Çeşitli Ülke Örnekleriyle Birlikte İncelenmesi, IMCOFE 2017 / ROME Young Scholars Union.
- Toksöz Kılıç, D. ve Birdir, K. (2016). Turizm Alan Yazında Kültürel Mirasla İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili (2006-2015), I.International East Mediterranean Tourism Symposium, Magusa.
- Türk Dil Kurumu (2020). "Macera" terimi, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.11.2020.
- UNWTO. (2014). Global Report on Adventure Tourism, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284416622>, Erişim Tarihi: 08.10.2020.
- Weber, K. (2001). Outdoor Adventure Tourism: A Review of Research Approaches, *Annals of Tourism Research*, 28(2), ss. 360-377.
- Williams, P. ve Soutar, G. (2005). Close to "Edge": Critical Issues for Adventure Tourism Operators, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 10(3), ss. 247-261.
- Yağcı, P. Ulusoy, H. Avcıkurt, C. ve Köroğlu, Ö. (2018). Kış Turizmi Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi, Uluslararası Sivas Turizmi Kongresi, Sivas.

- Yalnız Dilcen, H. ve Kantek, F. (2020). Ebelik Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyometrik Analizi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(4), ss. 357-364.
- Yaprak, N. ve Özhavzalı, M. (2019). Kırıkkale İlinin Macera Turizmi Yönünden Swot Analizi İle Değerlendirilmesi, *Atlas International Refereed Journal on Social Sciences*, 5(17), ss. 122-130.
- Yılmaz, A., Yazgan, E. Ö., Dur, B. Salman, F. ve Demir, A. (2017). Türkiye'de Hemşirelik Lisansüstü Tezlerinin Yayın Olma Durumu: Bibliyometrik Çalışma (1977-2016), *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(3), ss. 34-44.
- Zurick, N. D. (1992). Adventure Travel and Sustainable Tourism in the Peripheral Economy of Nepal, *Annals of Association of American Geographers*, 82(4), ss. 608-628.